

“

ZELFS MET DE DEUREN DICHT TOCHT HET HIER

Veel inwoners van Amsterdamse volksbuurten van kampen met energiearmoede. Met de inzet van statushouders helpt de FIXbrigade kwetsbare mensen hun woning te verduurzamen. Maar voordat zij aan de slag gaan met het dichten van kieren, moet er eerst een andere kloof worden gedicht. “Er is hier veel wantrouwen richting de instanties. Mensen geloven niet dat wij dit gratis doen.”

◀ Abraham (links) en Ynabi zorgen dat de tochtwering op de juiste lengte komt. Oday is ondertussen doende met de voordeur.

Francis Langedijk, 'hoofdfixer' bij de FIXbrigade, loopt van hot naar her. Terwijl directeur Janneke Jansen op de Haar het woord voert op de eerste verdieping van het gezellig rommelige kantoor in de Amsterdamse Dapperbuurt, is Francis nog bezig met ditjes en datjes. "Ik kom er zo bij zitten hoor..." Na een fixer beneden nog wat laatste instructies te hebben gegeven, voegt hij zich bij het gesprek. Maar zodra Francis de eerste vraag wil beantwoorden, gaat zijn telefoon alweer. Hij excuseert zich.

We vangen flarden op van het gesprek. Een minuut later hangt Francis op. Aan de blik van Janneke te zien, weet zij al hoe laat het is. "Het team van Shayan komt terug", deelt Francis mee. "Het huis staat helemaal vol met zoi. We hebben vorige maand afgesproken, maar er is niet opgeruimd. Ze kunnen niet bij de radiator."

Kwetsbare mensen

Het is *part of the job* hier bij duurzaamheidscentrum Jungle Amsterdam, initiatiefnemer van de FIXbrigade. De mensen bij wie de fixers over de vloer komen – of willen komen – hebben geen smartwatch die ze herinnert aan een naderende afspraak. Vaak hebben ze andere dingen aan hun hoofd dan de verduurzaming van hun woning: ziektes, gebreken, vervelende huisbazen, onbetaalde rekeningen.

"Het is een diverse groep", vertelt Janneke, bedenker van de FIXbrigade. "Van mensen met een immigratieachtergrond tot ouderen, en van mensen met psychische problemen tot gezinnen in krotwoningen. Ze hebben één ding gemeen: het zijn kwetsbare mensen die vaak buiten de boot vallen. Ze zijn moeilijk te bereiken, ook voor de gemeente."

Energiearmoede

Veel mensen in de doelgroep lijden aan zogeheten energiearmoede. Hiervan is sprake als mensen meer dan 10% van hun inkomen kwijt zijn aan de energierekening. Door de stijgende energieprijzen als gevolg van de oorlog in Oekraïne, is het aantal Nederlanders met energiearmoede het afgelopen jaar in rap tempo gestegen. Volgens TNO hebben ruim 750.000 Nederlandse huishoudens moeite om hun energierekening te betalen.

Deze mensen leven doorgaans in oudere en slecht geïsoleerde appartementen. Wat hun situatie nog schrijnender maakt, is dat velen voor verduurzaming zijn overgeleverd aan de grillen van hun huisbaas of woningcorporatie. Janneke kan er inmiddels een zwartboek mee vullen.

Tocht en schimmel

"Wat we bij mensen thuis zien, is verschrikkelijk", vertelt ze. "Vaak is er geen sprake van welk onderhoud dan ook. En als er wordt gerenoveerd, gebeurt dat snel en goedkoop. Dan komt er dubbelglas, maar laten aannemers onder dat nieuwe kozijn grote kieren zitten. Bewoners krijgen vervolgens een beter energielabel, maar een hogere energierekening. In de praktijk komt het erop neer dat wij het werk doen dat de corporaties nalaten en de fouten van anderen herstellen."

Francis vult zijn collega aan: "Woningen zijn tochtig en beschimmeld. Mensen vertellen dat het uren duurt voordat de kachel warm wordt. Als we dan gaan kijken, komen we erachter dat de druk van de cv-ketel op 0,0 staat. Als je dan doorvraagt, blijkt dat er al tien jaar geen onderhoud is geweest. Een ouder stel dat we laatst bezochten had een cv-ketel van 34 jaar oud."

Janneke merkt inmiddels 'een heel lichte verschuiving'. "Eerst wilden corporaties helemaal niet met ons praten, nu staan enkele voorzichtig open voor onze bevindingen." Francis: "Sommige hebben zelfs laten doorschemeren dat ze onze fixers een contract zouden willen aanbieden."

Statushouders

Janneke begon de FIXbrigade in 2018 als kleinschalig buurtproject vanuit Jungle. Samen met Francis, een voormalig electricien, verzorgde ze demonstraties over het isoleren van woningen. De interesse was groot en Jungle maakte een transitie door van cultureel centrum naar duurzaamheidscentrum. De organisatie richt zich tegenwoordig op vergroening van de leefomgeving met bijvoorbeeld groene daken en groentuintjes, circulariteit in de vorm van een weggeefwinkel en repair café's, en de energietransitie.

Wat is de FIXbrigade?

De FIXbrigade, opgericht in 2018 in Amsterdam-Oost, voert kleine bespaarmaatregelen uit bij mensen die in energiearmoede leven. De energiekosten dalen daardoor met € 300 tot € 1.200 per jaar. FIXbrigades bestaan uit teams van leermeesters en leerlingfixers, voornamelijk statushouders. Per woning inventariseren ze wat er nodig is en voeren het benodigde werk uit. De fixers zijn gespecialiseerd in het installeren van meer dan vijftig kleine energiebesparingsmaatregelen. De lokale organisaties worden ondersteund door FIXbrigade Nederland met onder meer opleiding en bijscholing, kwaliteitsbewaking, inkoop en gereedschap, financiering en subsidies.

De FIXbrigade leidt
tegelijktijd statushouders
op tot volwaardige klussers

Koude rillingen van energiearmoede

De oorlog in Oekraïne heeft tot ongekend hoge prijzen geleid voor gas en elektriciteit. Naar schatting van kennis- en onderzoeksorganisatie TNO kampen als gevolg daarvan 750.000 Nederlandse huishoudens met 'energiearmoede'. Dat wil zeggen dat het deel van hun inkomen dat op gaat aan de energierekening dermate groot is, dat ze aan het einde van de maand niet of ternauwernood meer kunnen rondkomen. Omdat het bedrag dat ze aan energie kwijt zijn minstens is verdubbeld of omdat ze in een huis wonen dat slecht is geïsoleerd, of natuurlijk een combinatie van die twee factoren.

Energiearmoede komt overal voor maar het zwaartepunt ligt buiten de Randstad, concludeert TNO. De meest kwetsbare groepen zijn: gescheiden gezinnen, ouderen die van een minimum moeten rondkomen en mensen met geestelijke of gezondheidsproblemen.

Het Rijk stelt € 300 miljoen ter beschikking aan gemeenten zodat zij inwoners in slecht geïsoleerde huizen kunnen helpen energie te besparen. Andere hulpmaatregelen zijn een lager tarief voor energiebelasting en een hogere teruggave, lagere btw op alle posten op de energierekening en een energietoeslag voor huishoudens met een minimuminkomen.

Voor de deur naar het balkon ligt een opgerolde handdoek om de kou buiten te houden

De FIXbrigade valt in de laatste categorie. Er zijn vier teams actief in Amsterdam Oost, een in Nieuw-West en een in Noord. De teams bestaan voornamelijk uit statushouders – zo'n 35 in totaal – die de afgelopen jaren al honderden woningen verduurzaamden. De organisatie ontvangt subsidie van de gemeente Amsterdam en de Europese Unie. De overkoepelende organisatie die uit het Amsterdamse initiatief is voortgekomen, FIXbrigade Nederland, krijgt financiële steun van sponsors, waaronder Shell.

Vertrouwen winnen

De FIXbrigade pakt verduurzaming grondig aan. Francis: "Je kunt wel tochtstrippen plakken, maar als kieren niet zijn opgelost, dan schieten mensen er alsnog niets mee op. Wij leiden onze fixers dan ook op tot volwaardige klussers, zodat ze ook scharnieren kunnen vervangen en deuren opnieuw kunnen afhangen. Ook repareren we cv-ketels en kapotte radiatoren."

En dat allemaal gratis. Amsterdammers kunnen het bijna niet geloven. Janneke begrijpt dat goed. "Als je niet-westers bent, en je beheert de Nederlandse taal niet goed, dan wordt er snel een loopje met je genomen. Voor sommige commerciële partijen is verduurzaming niks meer dan een makkelijk verdienmodel. En dat over de ruggen van kwetsbare mensen. Er zijn installateurs die mensen voor de gek houden. En als bewoners klagen over tocht of schimmel, krijgen ze van huisbazen altijd te horen dat het probleem bij hun ligt. Ze worden door niemand beschermd. Dat maakt mensen wantrouwig."

"Het is dan ook de kunst om een klik te krijgen bij de eerste ontmoeting", vult Francis aan. "Ze moeten het vertrouwen krijgen dat wij wél luisteren. Dat wij er zijn voor hen. Dat vinden ze moeilijk te geloven. Een meneer heeft me nu al twee keer gebeld wanneer de rekening komt."

Oude krant

Op deze herfstige woensdagmiddag is een FIXbrigade van drie man sterk aan het klussen in het appartement op een hoog van Regine Hühne-Lesueur (89). Regine, een geboren Française die decennia geleden voor de liefde Parijs verruilde voor

Amsterdam, hoorde een vriendin enthousiast vertellen over de FIXbrigade. Het klonk te mooi om waar te zijn. Ook Regine kampt met een hoge energierekening. Voor de deur naar het balkon ligt een opgerolde handdoek om de kou buiten te houden. De kler in het raampje erboven vult Regine met een oude krant.

"Die deur is verschrikkelijk, hij sluit niet goed. Het is snel koud in mijn huiskamer en in mijn slaapkamer achter", vertelt Regine, nog altijd met een licht Frans accent. "De verwarming laat ik zoveel mogelijk uit want ik stook eigenlijk voor niks. Zelfs met de deuren dicht zie je de gordijnen bewegen van de wind."

Schatjes

Regine is zichtbaar geraakt door de inzet van de FIXbrigade, die vanmiddag bestaat uit Oday Zaini uit Syrië en Ynabi Hidray Habteslasie en Abraham uit Eritrea. In de gang vervangt Oday halogeenlampjes voor ledlampen, terwijl zijn collega's bij het balkonnetje aan de achterzijde tochtstrippen plakken en deurborstels installeren.

"Oh, ik heb me hier zo op verheugd", roept Regine uit. "Ik heb de dagen afgeteld. Mijn huisbaas heeft hier geen geld voor over en zelf ben ik al op leeftijd. Ik ben dolblij met wat de jongens hier doen. Het zijn echt schatjes."

"Als kind in Syrië vond ik het al leuk om dingen uit elkaar te halen en weer in elkaar te zetten", vertelt Oday, terwijl hij de voordeur inspecteert. "Ik doe dit werk nu sinds april en ik wil er graag mee door."

Toekomst

Dan verschijnt Regine om de hoek. "Meneer, mag ik u wat vragen? Kunt u mij helpen om de vriezer te ontdooien?" "Natuurlijk, mevrouw", antwoordt Oday. Geduldig volgt hij Regine naar de keuken. Het verzoek valt niet binnen zijn werkzaamheden, maar dat deert hem niet. Oday ontvluchtte de oorlog in Syrië en staat nu hier, in zijn nieuwe thuisland, met een 89-jarige Française een koelkast te fixen. Hij heeft weer een toekomst en Amsterdammers zoals Regine een goed geïsoleerd huis. Oday, met een bescheiden glimlach: "Ik wil gewoon mensen helpen."